

Fontys Hogescholen

Docent Beeldende Kunst en Vormgeving

Beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV) van Fontys Hogescholen. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Fontys Hogescholen is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2013 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 27 en 28 juni 2013.

Het visitatiepanel bestond uit:

Mevrouw drs. M.M.O. Benjaminsen (voorzitter, domeindeskundige)

Mevrouw drs. J. Gijsen (domeindeskundige)

De heer A. Zwamborn (domeindeskundige)

De heer E.N.M. Gorissen (studentlid)

Mevrouw ing. I.J.M. de Jong, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2013*. Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen. Het panel wil hierbij vermelden dat een heldere informatievoorziening vanuit de opleiding richting het panel voor verbetering vatbaar is.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 11 oktober 2013

Panelvoorzitter

Mevrouw drs. M.M.O. Benjaminsen

Panelsecretaris

Mevrouw ing. I.J.M. de Jong

Samenvatting

Het panel beoordeelt de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving in Tilburg van Fontys Hogescholen in haar geheel als **voldoende**. De opleiding wordt aangeboden in drie varianten: voltijd, deeltijd en duaal. De deeltijdvariant is er tevens in een verkorte variant. De beoogde eindkwalificaties zijn voor elke variant gelijk. De deeltijdvariant is qua inhoud nagenoeg hetzelfde als de voltijdvariant en duurt vier jaar. De verkorte deeltijdvariant duurt twee jaar en is toegankelijk voor studenten met een hbo-kunsvakdiploma. De duale variant duurt één jaar en is toegankelijk voor studenten met een hbo-kunsvakdiploma (autonome of toegepaste vormgeving) met een passende baan of stage (vastgelegd in een driepartijen overeenkomst). De student werkt ten minste twee dagen in het onderwijs, of daaraan gerelateerd gebied en volgt twee dagen onderwijs op de opleiding.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties - Voldoende

De opleiding heeft de landelijke competenties als basis gebruikt voor haar eigen competentieset. Het vorige visitatiepanel heeft al vastgesteld dat de huidige competenties de landelijke competenties weerspiegelen. De competenties zijn op drie niveaus vertaald in indicatoren. Er zijn recent nieuwe landelijke competenties vastgesteld en de opleiding gaat onderzoeken wat daarvan de gevolgen zijn voor het programma. Het panel raadt de opleiding aan bij dit onderzoek aandacht te besteden aan expliciete dekking van het competentieprofiel en daarbij de nationale en eventuele internationale profilering te betrekken. Daarnaast vraagt het panel de aandacht van de opleiding voor het formaliseren van de werkwijze van de werkveldadviescommissie.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving - Voldoende

De volgende drie domeinen vormen de basis voor de curricula van elke variant: beeldende praktijk, theorie der kunsten en onderwijstheorie. De voltijddopleiding duurt vier jaar en bestaat uit een major van 210 EC en een minor van 30 EC. In elk studiejaar werken studenten aan het ontwikkelen van competenties in de drie domeinen. Onderwijstheorie is in de propedeuse gericht op overdracht, presentatie en interactie met de groep. Daarnaast werken studenten aan beroepsoriëntatie in een lintstage van zeven weken (een dag per week). In de hoofdfase werken studenten verder aan basisvaardigheden van beeldend praktijkwerk en aan het ontwikkelen van een eigen beroepsvisie. Voor theorie der kunsten werkt de student aan Kunstgeschiedenis, Kunstbeschouwing en Kunst Algemeen op het gebied van de cultuurgeschiedenis vanuit vier kunstdisciplines. Binnen het domein onderwijstheorie werkt de student aan het ontwikkelen van vakdidactiek, pedagogische vaardigheden en een eigen onderwijs- en vakvisie. Daarnaast lopen studenten in de beide studiejaar van de hoofdfase acht weken stage op educatief gebied in een aaneengesloten blok. De afstudeerfase is gericht op het behalen van competentieniveau 3 op de drie domeinen. De student kiest één domein waar hij het accent op wil leggen en legt de plannen vast in een afstudeerplan. De stage is gerelateerd aan het afstudeerplan en kan als lintstage of als blokstage worden ingezet.

Het panel stelt vast dat de opleiding de opbouw van het curriculum aan de hand van competentieschema's en studiegidsen voldoende inzichtelijk heeft gemaakt.

De competenties zijn uitgewerkt in niveaus en gekoppeld aan prestatie-indicatoren. Het panel is positief over de literatuur en de kennisbasis van theorie der kunsten, enkele werken in de literatuurlijst waren wel wat verouderd. Het panel heeft wel actuele artikelen aangetroffen. De literatuur voor vakdidactiek mag wat meer aandacht krijgen van de opleiding. Verder mag er meer aandacht komen voor het aanleren van toetsen en beoordelen van beeldend werk van leerlingen. Voor alle varianten geldt dat studenten in voldoende mate in staat worden gesteld om (docent-)beroepsvaardigheden aan te leren. De opleiding mag wat het panel betreft meer aandacht schenken aan onderzoeksvaardigheden (onderzoeksvraag en verantwoording van de methode). Het panel vindt het didactisch concept in orde. Ook de persoonlijke begeleiding die de opleiding biedt, is positief beoordeeld door het panel. Het panel is positief over de docenten, er is voldoende relevante en actuele werkervaring in het team aanwezig. Het vergroten van de link tussen lectoraten, docenten en onderwijs is een punt van aandacht. De voorzieningen die de opleiding biedt zijn prima in orde. Samenvattend is het panel van oordeel dat het programma, de docenten en de voorzieningen er samen in voldoende mate voor zorgen dat studenten studeren in een samenhangende leeromgeving en instromende studenten de mogelijkheid biedt de eindkwalificatie te behalen.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties - Voldoende

Gedurende de opleiding worden studenten op verschillende momenten op hun competentie-ontwikkeling getoetst. De opleiding maakt gebruik van formatieve en summatieve toetsen. Bij de formatieve toetsing is het doel om de ontwikkeling van de student vast te stellen en de student feedback te geven (diagnostisch). De formatieve toetsing vindt plaats in vakbeoordelingen (individuele bespreking van beeldend werk van studenten en bij onderwijstheorie en theorie der kunsten bij tentamens, portfolio's, presentaties en projectverslagen). Volgend op de vakbeoordelingen vinden aan het eind van elk semester *domeinbeoordelingen* plaats. Waar bij de vakbeoordelingen de individuele docent een oordeel geeft, is bij de domeinbeoordeling een commissie van docenten van een domein betrokken. De summatieve toetsen zijn formeel en leiden tot toekenning van studiepunten. De studenten worden gedurende de opleiding op elk niveau (drie keer) integraal summatief getoetst door middel van een competentie-examen. Voor ieder competentie-examen levert de student het portfolio in en volgt een criteriumgericht interview. Het competentie-examen voor niveau 3 is de finale toets. Het panel is positief over het beschreven toetsbeleid en de omschreven borgingsmechanismen, maar stelt vast dat het beleid nog niet als zodanig wordt uitgevoerd. Het panel raadt het opleidingsmanagement aan om de vigerende opvatting over de competentie-examens in relatie tot de domeinbeoordelingen te bespreken met docenten en assessoren. En vervolgens de toetsing en examinering daarmee in overeenstemming te brengen. Het panel is positief over de kwaliteit van de beeldende producten en de inhoudelijke toetsing.

Daarnaast levert de opleiding studenten af die prima aan de slag kunnen als beginnend beroepsbeoefenaar. Het panel heeft kanttekeningen geplaatst bij de kwaliteit van de onderzoeksvraag en de methodische verantwoording in de producten voor theorie der kunsten en onderwijstheorie. Het panel is er door de combinatie van de drie eindproducten van overtuigd dat studenten het bachelorniveau behalen.

Het panel beschouwt de geconstateerde inconsistenties in de procedures als een onderdeel waar de opleiding nog een stap te zetten heeft. Het panel heeft de kwaliteit van de producten en toetsen in haar oordeel zwaarder laten wegen dan de procedures.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	11
2	Beoordeling	15
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	15
	Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	18
	Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten	25
3	Eindoordeel over de opleiding	31
4	Aanbevelingen	33
5	Bijlagen	35
	Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding	37
	Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma	39
	Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	41
	Bijlage 4: Bezoekprogramma	45
	Bijlage 5: Bestudeerde documenten	45
	Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	51
	Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid	53

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Docent Beeldende Kunst en Vormgeving
2. Registratienummer opleiding in CROHO	39100
3. Oriëntatie en niveau	Hbo bachelor
4. Aantal studiepunten	240 EC
5. Afstudeerrichting	Nvt
6. Variant(en)	Voltijd/deeltijd/duaal
7. Locatie(s)	Tilburg
8. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 15-16 mei en 5 juli 2007 Besluit NVAO: 8 april 2009
9. Code of conduct	Ja

Administratieve gegevens van de instelling

10. Naam instelling	Fontys Hogescholen
11. Status instelling	Bekostigd
12. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Aangevraagd

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

VOLTIJD

Instroomcohort	2007	2008	2009	2010	2011	2012
P-Instroom	75	67	55	61	42	28
Uitval	20*	14*	14*	24*	9	3
	27%	21%	25%	39%	21%	11%

* gedeelte propedeuse met opleiding ArtCoDe verklaart hoogte getal

Cohort (Instroom in 2e jaar)	2008	2009	2010	2011	2012
Begonnen in 2e jaar	55	53	41	37	33
Uitval	20*	18*	12*	3	1
	36%	34%	29%	8%	3%

* de nog mogelijke overstap naar ArtCoDe a.h. begin van het tweede jaar verklaart hoogte getal

Rendement

Cohort (Instroom in 2e jaar)	2008	2009	2010	2011	2012
Begonnen in 2e jaar	55	53	41	37	33
Afgestudeerd binnen 3 jaar	16	29	0	0	0
	29%	55%	0%	0%	0%
Afgestudeerd binnen 4 jaar	14	2	0	0	0
	25%	4%	0%	0%	0%
Totaal:	55%	58%	0%	0%	0%

DEELTIJD / inclusief Verkorte Deeltijd

Instroomcohort	2007	2008	2009	2010	2011	2012
P-Instroom	8	12	17	26	17	17
Uitval	1	1	1	9	1	1
	13%	8%	6%	35%	6%	6%

Cohort (Instroom in 2e jaar)	2008	2009	2010	2011	2012
Begonnen in 2e jaar	7	11	16	17	16
Uitval	3	4	6	3	1
	43%	36%	38%	18%	6%

Rendement

Cohort (Instroom in 2e jaar)	2008	2009	2010	2011	2012
Begonnen in 2e jaar	7	11	16	17	16
Afgestudeerd binnen 3 jaar	2	5	0	0	0
	29%	45%	0%	0%	0%
Afgestudeerd binnen 4 jaar	2	0	0	0	0
	29%	0%	0%	0%	0%
Totaal:	57%	45%	0%	0%	0%

DUAAL

Instroomcohort	2007	2008	2009	2010	2011	2012
P-Instroom				12	7	16
Uitval						0

Rendementsgegevens Duaal:

2013-2014 gestart 12 studenten.

2012-2013 gestart 14 studenten, diploma in juli 2013 6 studenten, nog niet behaald 8 studenten.

2011- 2012 gestart 7 studenten diploma in juli 2012 6 studenten, diploma in december 2012 1 student.

2010-2011 gestart 17 studenten, tussentijd overstapt naar verkorte deeltijd 2 studenten. Diploma in juli 2011; 15 studenten.

2 overstapte studenten in juli 2012 diploma.

Contacturen

Een overzicht van de REGULIERE contacturen per studieweek

VOLTIJD	Beeldende praktijk	Theorie der Kunsten	Onderwijstheorie	Kunst Algemeen {FHK}
Propedeuse	18	4	4	
Hoofdfase 2	19	4	4	3*
Hoofdfase 3	15	4	4	3*
Afstudeerfase	16***	4	4	

DEELTIJD	Beeldende praktijk	Theorie der Kunsten	Onderwijstheorie
Propedeuse	12	2	2
Hoofdfase 2	12	2	2
Hoofdfase 3	4	4**	4
Afstudeerfase	8***	4	4

DEELTIJD verkort	Beeldende praktijk	Theorie der Kunsten	Onderwijstheorie
Hoofdfase 3		4**	4
Afstudeerfase		4	4

DUAAL	Beeldende praktijk	Theorie der Kunsten	Onderwijstheorie	Kunst Algemeen {FHK}
Afstudeerfase		4	8	3*

- 1 contactuur = 45 minuten
- niet meegerekend: stages en minorstudie (derdejaars)
- * deelname student is afhankelijk van gekozen modules
- ** inclusief Kunst Algemeen
- *** maximale begeleidingstijd, individuele verschillen

Personele gegevens

aantal medewerkers	totaal 14 fte
jaarlijkse instroom	gemiddeld 70 studenten
huidig aantal studenten	246 studenten (voltijd 144; deeltijd 86; duaal 16)
docent-student-ratio	voltijd 1:19
gemiddelde leeftijd OP	51 jaar
man/vrouw verhouding OP	21 m 10 v

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3.

De opleiding wordt aangeboden in drie varianten: voltijd, deeltijd en duaal. De deeltijdvariant is er tevens in een verkorte variant. Het voornaamste verschil tussen de volledige vierjarige deeltijdopleiding en de verkorte tweejarige deeltijdopleiding is dat je voor laatstgenoemde opleiding al een afgerond bachelordiploma in de kunsten dient te hebben. Het duale traject is toegankelijk voor studenten met een hbo kunstvakdiploma (autonome of toegepaste vormgeving) met een baan of stage in het beeldend onderwijs of daaraan gerelateerd gebied (culturele centra of musea). De beoogde eindkwalificaties zijn voor alle varianten gelijk. De toelatingseisen, de inrichting en vormgeving van het curriculum verschillen per variant. De tekst geldt voor de drie varianten en anders zijn verschillen expliciet aangegeven.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Beroep

De opleiding leidt op tot beginnende docenten beeldende kunst en vormgeving. De docentenopleiding is ongegradeerd en dat betekent dat studenten in Nederland in alle voorkomende onderwijsvormen terecht kunnen komen, zowel binnenschools als buitenschools. Daarnaast zijn studenten benoembaar in educatieve functies. Enkele voorbeelden zijn:

- Binnenschools (primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs tot en met het hoger beroepsonderwijs);
- Buitenschools (centra voor kunsteducatie, educatieve instellingen van musea et cetera).

De opleiding leidt op tot beginnend beroepsbeoefenaar. Het profiel waar studenten voor worden opgeleid is dermate breed dat de studenten in de laatste fase van de opleiding een keuze maken voor een afstudeerprofiel. Studenten sluiten de competenties in de drie domeinen (beeldende praktijk, theorie der kunsten of onderwijsstheorie) af op het beoogde eindniveau en specialiseren zich in een van de domeinen.

Eindkwalificaties

De opleiding sluit met de competenties aan op het landelijk opleidingsprofiel van het Netwerk Kunstvakdocentenopleidingen (KVDO). Het landelijk opleidingsprofiel is in 2004 door de Vereniging Hogescholen (destijds HBO-raad) vastgesteld.

Ook zijn de competenties binnen het KDVO gerelateerd aan de eisen, zoals vastgelegd in de Wet op Beroepen in het Onderwijs (Wet BiO). De opleiding in Tilburg wijkt enigszins af van het landelijk opleidingsprofiel op de volgende onderdelen:

- De competentie Creërend vermogen is opgedeeld in drie afzonderlijke competenties;
- De competentie Operationaliserend vermogen is veranderd in didactisch vermogen;
- De competentie Vermogen tot groei en ontwikkeling is veranderd in reflectief vermogen.

Deze wijzigingen resulteren in een negental competenties voor de opleiding DBKV van Fontys. In het document *Overall Ramen, competentiegids docentenopleiding, 2008* heeft de opleiding deze negen competenties uitgewerkt in drie niveaus (propedeusefase, hoofdfase en afstudeerfase). Per niveau zijn vervolgens (gedrags-) indicatoren uitgewerkt. Elk niveau wordt afgesloten met een competentie-examen, zie ook standaard 3.

De relatie tussen de competenties en de Dublin descriptoren is door de opleiding aangetoond in de kritische reflectie. Per Dublin descriptor is een beschrijving weergegeven en is de koppeling met competenties uitgewerkt. Lerend vermogen komt bijvoorbeeld aan de orde in de competenties A1, A3, B, D en F. In bijlage 1 is een overzicht van de competenties opgenomen.

Het panel van de vorige visitatie (2007) heeft vastgesteld dat de competenties van DBKV Fontys de landelijke competenties weerspiegelen. Het KVDO heeft in 2013 een nieuw landelijk opleidingsprofiel en een kennisbasis voor de opleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving opgesteld. Het opleidingsmanagement geeft in het gesprek met het panel aan dat zij de komende periode gaat onderzoeken welke aanpassingen mogelijk nodig zijn naar aanleiding van het nieuwe profiel. Het panel raadt de opleiding aan op korte termijn aan de slag te gaan met deze exercitie.

Borging

Bij grote curriculumveranderingen heeft de opleiding eerder projectgroepen ingericht, zoals de klankbordgroep onderwijstransformatie. Sinds 2012-2013 is deze taak belegd bij de kernteams per onderwijsfase. De voorzitters van de drie kernteams zijn lid van het coördinatorenoverleg dat zich zal buigen over het nieuwe landelijk profiel en mogelijke aanpassingen daarop in het onderwijsprogramma. De coördinatoren zijn samen met de studierichtingsleider verantwoordelijk voor de borging van samenhang in het gehele curriculum.

Karakteristiek

Het panel heeft in verschillende gesprekken gevraagd naar de karakteristieken van DBKV Fontys. Uit de gesprekken komt een homogeen beeld naar voren: de opleiding is sterk in de regio gepositioneerd en er is veel persoonlijke aandacht voor de student.

Het panel heeft van de opleiding geen profilering gezien ten opzichte van andere opleidingen DBKV in Nederland. De opleiding is voornemens om de beroepscompetenties te ijken aan buitenlandse lerarenopleidingen.

Het panel is van oordeel dat de opleiding nog een weg te gaan heeft in het formuleren van een duidelijke positionering ten opzichte van andere, vergelijkbare opleidingen, zowel nationaal als internationaal. Het nieuwe KVDO-profiel is een mooie aanleiding voor de opleiding om aan de positionering en visie te werken, aldus het panel.

Ten aanzien van internationalisering had het vorige panel in 2007 opmerkingen over de internationale profilering. Er zijn op faculteitsniveau initiatieven ontplooid, maar het panel merkt op dat op het niveau van de opleiding weinig concrete vorderingen zijn gemaakt ten aanzien van internationalisering in het curriculum. De opleiding meldt in de kritische reflectie dat zij de aansluiting met internationalisering in 2013-2014 wil onderzoeken.

Werkveldcontacten

In de kritische reflectie heeft de opleiding een overzicht opgenomen van de verschillende werkveldcontacten die er zijn. Zoals onderzoek onder alumni en werk-/stageverleners, afstemming met centra voor de kunsten en door de opleiding georganiseerde symposia. Uit het gesprek met het opleidingsmanagement blijkt dat de opleiding momenteel bezig is de werkwijze van de werkveldadviescommissie verder te formaliseren. Het panel heeft geen verslagen van bijeenkomsten van de werkveldadviescommissie gezien. Overigens blijkt uit het gesprek met een vertegenwoordiger van de werkveldadviescommissie dat de commissie wel geregeld bij elkaar komt. De commissie geeft input ten aanzien van actuele ontwikkelingen in het werkveld. Uit het gesprek blijkt tevens dat de leden in de commissie aansluiten op de doelgroep en een brede afspiegeling van het werkveld vormen. Het panel vindt het positief dat de opleiding van input wordt voorzien uit het werkveld, maar vraagt nadrukkelijk aandacht voor het formaliseren van de werkwijze ten aanzien van de werkveldadviescommissie.

Overwegingen en conclusie

De opleiding heeft de landelijke competenties als basis gebruikt voor haar eigen competentieset. Het vorige visitatiepanel heeft al vastgesteld dat de huidige competenties de landelijke competenties weerspiegelen. Er zijn recent nieuwe KVDO-competenties vastgesteld en de opleiding gaat onderzoeken wat daarvan de gevolgen zijn voor het programma. Het panel raadt de opleiding aan bij dit onderzoek aandacht te besteden aan expliciete dekking van het competentieprofiel en meteen de nationale en internationale profilering te betrekken. Daarnaast vraagt het panel de aandacht van de opleiding voor het formaliseren van de werkwijze van de werkveldadviescommissie.

De opleiding vertoont basiskwaliteit. Het panel heeft kanttekeningen geplaatst bij de profilering van de opleiding ten opzichte van andere, vergelijkbare opleidingen en het formaliseren van de werkwijze van de werkveldadviescommissie.

Het panel komt derhalve op basis van bovenstaande overwegingen voor de drie varianten tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Opbouw programma

De opleiding wordt aangeboden in drie varianten: voltijd, deeltijd en duaal. De basis voor de curricula zijn de drie domeinen: beeldende praktijk, theorie der kunsten en onderwijstheorie. In de *Studiegids 2012-2013* zijn de curriculumoverzichten per variant vastgelegd. In bijlage 1 is per variant een overzicht opgenomen.

De *voltijddopleiding* duurt vier jaar en bestaat uit een major van 210 EC en een minor van 30 EC. De opleiding is opgebouwd uit drie fasen: propedeuse, hoofdfase en afstudeerfase. Elk studiejaar bestaat uit twee semesters. In de propedeusefase werken studenten aan competentieniveau 1 in de drie domeinen. Studenten werken aan beeldend praktijkwerk. Bij theorie der kunsten komt het eerste semester kunstbeschouwing aan de orde en in het tweede semester starten studenten met een kunsthistorisch overzicht. Onderwijstheorie is in het eerste jaar gericht op overdracht, presentatie en interactie met de groep. Daarnaast werken studenten aan beroepsoriëntatie in een lintstage van zeven weken (een dag per week). In de hoofdfase werken studenten aan het behalen van competentieniveau 2. Gedurende het tweede jaar werken studenten verder aan basisvaardigheden van beeldend praktijkwerk en in het derde jaar ligt het accent op het ontwikkelen van een eigen beroepsvisie. Voor theorie der kunsten werkt de student aan het vak Kunst Algemeen op het gebied van de cultuurgeschiedenis vanuit vier kunstdisciplines. Binnen het domein onderwijstheorie werkt de student aan het ontwikkelen van vakdidactiek en een eigen onderwijsvisie. Daarnaast lopen studenten in de beide studie jaren van de hoofdfase acht weken stage op educatief gebied in een aaneengesloten blok. In jaar drie vindt de minor van 30 EC plaats, in een lintmodel of in een aaneengesloten blok. De afstudeerfase is gericht op het behalen van competentieniveau 3 op de drie domeinen. De student kiest één domein waar hij het accent op wil leggen en legt de plannen vast in een afstudeerplan. De stage is gerelateerd aan het afstudeerplan en kan als lintstage of als blokstage worden ingezet. Studenten die kiezen voor een accent op het docentschap kunnen een LIO-stage van 30 EC lopen.

De *deeltijdvariant* is qua inhoud hetzelfde als de voltijdvariant en duurt vier jaar. De deeltijdvariant kent geen minor, de volledige studietijd wordt besteed aan de major. Uit het overzicht van competenties gekoppeld aan EC per niveau blijkt dat die tijd ingevuld wordt met extra EC voor de competenties A1, A2, A3, B, C en D. De *verkorte deeltijdvariant* duurt twee jaar en is toegankelijk voor studenten met een hbo-kunstvakdiploma (autonome of toegepaste vormgeving).

De verkorte deeltijdvariant omvat geen beeldende praktijkvakken maar in de onderwijstheorie en theorie der kunsten wordt wel de relatie met eigen beeldend werk van de student gelegd. Inhoudelijk volgen studenten hetzelfde onderwijs als de deeltijdstudenten in jaar 3 en 4, de beeldende praktijkvakken uitgezonderd.

De *duale variant* duurt één jaar en is toegankelijk voor studenten met een hbo-kunstvakdiploma (autonome of toegepaste vormgeving) met een passende baan of stage (vastgelegd in een driepartijen overeenkomst). De student werkt ten minste twee dagen in het onderwijs, of daaraan gerelateerd gebied en volgt twee dagen onderwijs op de opleiding. De duale variant omvat geen beeldende praktijkvakken, maar in de onderwijstheorie en theorie der kunsten wordt wel de relatie met eigen beeldend werk van de student gelegd. Inhoudelijk volgen de duale studenten hetzelfde onderwijs als de deeltijdstudenten in jaar 3 en 4, de beeldende praktijkvakken uitgezonderd.

Didactisch concept en werkvormen

Het curriculum is gebaseerd op competentie-gestuurd onderwijs, zoals vastgelegd in *Onderwijsconcept en toetsbeleid Academie voor beeldende vorming 2012-2013*. Gedurende de opleiding verandert de aard van het onderwijs voor studenten. Zo verandert de opdrachtformulering van gesloten naar opdrachten waarin de student een groot aandeel zelf levert. De complexiteit in de opdrachten neemt toe en de integratie van kennis, vaardigheden en houding wordt steeds belangrijker.

De opleiding hanteert verschillende werkvormen, zoals het persoonlijk ontwikkelings- en activiteitenplan gebaseerd op de competenties. Elke student houdt zijn ontwikkeling bij in het digitaal portfolio (weblog). Andere werkvormen zijn: hoor- en werkcolleges, excursies, groepsopdrachten, cases en projecten, presentaties en praktijkleren in de stages.

Het panel is positief over het didactisch concept van de opleiding en heeft waardering voor het hanteerbare en creatieve concept. Het panel vindt het positief dat de opleiding veel gebruik maakt van opdrachten en cases.

Vertaling competenties naar programma

De opleiding heeft de competenties uitgewerkt naar gedragsindicatoren, uitgangspunten voor het curriculum en toetsing per domein en domeinoverstijgend. Deze onderdelen zijn per competentie en per opleidingsfase vastgelegd in een CGCTS-schema (competentie, gedragsindicatoren, curriculum, toetsing en studiepunten). Het panel heeft de schema's bestudeerd en stelt vast dat de opleiding een adequate vertaling heeft gemaakt van de competenties naar indicatoren voor het onderwijs per studiefase.

Kennis

De opleiding heeft het kennisfundament vastgelegd in de Body of Knowledge and skills (*Onderwijsconcept en toetsbeleid ABV 2012-2013*). Per domein is op hoofdlijnen aangegeven wat de kennisbasis van de opleiding inhoudt. De gedetailleerde vertaling is in de literatuurlijst te vinden. Sinds 2013 is er een nieuwe landelijke kennisbasis. De opleiding gaat komend studiejaar onderzoeken wat daarvan de eventuele gevolgen zijn.

In de *Studiegids 2012-2013* is vastgelegd welke vakken op welk moment in de opleiding gegeven worden. Zo wordt in de hoofdfase bijvoorbeeld aandacht gegeven aan vakken als algemene didactiek, mediacultuur, ontwikkelingspsychologie en kunstgeschiedenis (van de oudheid tot het heden en niet-westerse kunst).

De vakken voor Kunst Algemeen komen tevens in de hoofdfase aan de orde. De onderwerpen in 2012-2013 zijn: cultuur van de kerk, cultuur van het Hof, Massacultuur. Voor 2013-2014 zijn de onderwerpen: cultuur van de burgerij, cultuur van Romantiek en Realisme en cultuur van het moderne. Het programma wordt als carrousel aangeboden. Elk jaar komen drie van de zes onderwerpen aan bod. Studenten moeten drie onderwerpen volgen, maar krijgen ook de gelegenheid alle zes onderwerpen te volgen. Studenten geven in het gesprek met het panel aan dat zij tevreden zijn over de actualiteit van het onderwijs en de vakken. Zo worden er bijvoorbeeld bijeenkomsten over actuele ontwikkelingen georganiseerd en vinden er regelmatig excursies plaats.

Het panel heeft de literatuurlijsten van de opleiding bestudeerd en is positief over de literatuur die de opleiding hanteert voor theorie der kunsten, enkele werken waren wel wat verouderd. Het panel heeft wel actuele artikelen aangetroffen. Het panel is vooral positief over de grote hoeveelheid aandacht die de opleiding heeft voor de vakinhoud van Kunst Algemeen (voorheen CKV).

Het panel heeft bij onderwijstheorie in de verplichte literatuur een aantal onderdelen gemist. Met name literatuur over vakdidactiek (de manier(en) waarop je beeldend vormgeven aan leerlingen kunt onderwijzen) behoeft aandacht van de opleiding. Het panel heeft bijvoorbeeld literatuur over creativiteitsontwikkeling, vakoverstijgend werken, het opzetten van leerlijnen en het beoordelen van beeldend werk gemist. De opleiding kan hierin een stap maken met de invoering van de nieuwe kennisbasis. Studenten geven overigens in het gesprek met het panel aan dat er in de opleiding weinig aandacht is voor het toetsen en beoordelen van beeldend werk van leerlingen. Het panel vindt dit een gemis in het curriculum en vraagt hiervoor de aandacht van de opleiding.

Verder is het panel positief over de inhoud van het programma van de drie varianten. De lessen per domein sluiten goed op elkaar aan en worden gedurende de opleiding steeds complexer. De opleiding ontplooit verschillende initiatieven om de domeinen met elkaar in synthese te brengen, zoals studiedagen of opdrachten vanuit onderwijstheorie die studenten op de stage kunnen uitvoeren. Het panel geeft de opleiding ter overweging mee om nog meer samenhang tussen de domeinen te organiseren. De drie domeinen lijken, ondanks initiatieven van de opleiding, nu nog los van elkaar te staan, terwijl verdere kruisbestuiving tussen domeinen de rijke leeromgeving kan vergroten.

Vaardigheden

De opleiding heeft aandacht voor het aanleren van (docent-)beroepsvaardigheden binnen en buiten de opleiding door middel van stages. De stages worden later beschreven.

In de lessen onderwijstheorie heeft de opleiding aandacht voor het aanleren van beroepsvaardigheden door bijvoorbeeld het uitvoeren van rollenspellen en het oefenen van communicatieve vaardigheden door middel van presenteren. Het panel is positief over de hoeveelheid simulaties van de beroepspraktijk waar studenten in de lessen mee te maken krijgen.

Het panel is tevens positief over de beroepsvoorbereiding die in het derde studiejaar plaatsvindt. Deze beroepsvoorbereiding wordt ingezet om studenten voor te bereiden op de nieuwe vorm van afstuderen. De profilering die studenten kiezen is daarin geborgd.

Verder is het panel opgevallen dat studenten zeer regelmatig musea bezoeken, zo blijkt uit de verschillende gesprekken met studenten. Het is voor hen een tweede natuur om musea te bezoeken en verder te kijken dan de lessen die op de opleiding verzorgd worden. Het panel is positief over deze naar buiten gerichte houding van studenten.

Gedurende de gehele opleiding vinden verschillende werkplaatsbijeenkomsten plaats waarin studenten technische vaardigheden aanleren. Technische vaardigheden leren studenten aan in de vakken binnen het domein beeldende praktijk. Zo is er bijvoorbeeld aandacht voor tekenen, schilderen, beeldende verwerking van textiel, fotografie, film en animatie. In de propedeuse krijgen studenten werkplaatsinstructie, waarbij bijvoorbeeld aandacht is voor werken met papier, karton, klei, metaal en hout.

Stage

In totaal zijn er in de voltijdopleiding vier stages waarvan er twee verplicht 'binnenschools' zijn (bijvoorbeeld havo/vwo) en twee mogen 'buitenschools' zijn (bijvoorbeeld kunsteducatie of musea). Om buitenschools stage te mogen lopen worden voorwaarden aan studenten gesteld ten aanzien van aantal overdrachtsuren en cijfers. In de deeltijdvariant gelden dezelfde doelen en competenties als de voltijdvariant. In de studiegids 2012-2013 zijn de stage-eisen per studiejaar duidelijk uitgewerkt, zo stelt het panel vast.

Voor de duale variant geldt dat de student over een relevante werkplek moet beschikken. De eisen voor de werkplek zijn vastgelegd in de *Onderwijs- en Examenregeling*. De student dient ten minste 360 uur per jaar werkzaam te zijn in een relevante (educatieve) werkomgeving, waarin de student ten minste 100 uur zelfstandig lesgeeft.

De student maakt voorafgaand aan de stage een stagewerkplan. In het werkplan is per competentie aangegeven hoe de student aan de competenties gaat werken, in welk product dat zichtbaar wordt en wanneer dat gereed moet zijn. Gedurende de stage en na afloop stelt de student het werkplan bij. Het panel heeft verschillende stagewerkplannen bekeken en vindt het positief dat studenten op deze wijze zelf werken aan het bereiken van competenties. De inhoudelijke relatie die studenten leggen tussen de competentie en de wijze waarop zij aan die competentie gaan werken, mag wat het panel betreft concreter. Het format voor het stageplan nodigt daar voldoende toe uit, maar studenten geven daar niet altijd concreet invulling aan.

Gedurende de stage komen studenten terug op de opleiding voor intervisie met klasgenoten. In de intervisie is ruim aandacht voor reflectie op de stages.

De vakinhoudelijke begeleiding tijdens het leren in de praktijk wordt door de begeleider op locatie verzorgd. Daarnaast heeft Fontys Hogescholen een contactdocent die de schakel vormt tussen alle lerarenopleidingen van Fontys Hogescholen en de stagescholen. Het is het panel opgevallen dat deze docent niet noodzakelijk over vakinhoudelijke kennis hoeft te beschikken, maar zich richt op de algemene beroepsgerichte kant van het docentschap.

Het panel is van oordeel dat deze werkwijze mogelijk is, mits er borging van het vakinhoudelijke deel van de begeleiding plaatsvindt. Het panel heeft geen procedure of check op de kwaliteit van de begeleiding op de stageschool aangetroffen. Hoewel studenten in het gesprek met het panel geen zware klachten neerleggen, vraagt het panel zich af of de vakinhoudelijke begeleiding voor studenten op de stageplaats voldoende geborgd is. Het panel beveelt de opleiding aan om een docent onderwijsstheorie (zowel op pedagogisch als op vakdidactisch gebied) te betrekken bij de onderwijspraktijk van de student. Daarbij is een bezoek aan de student niet altijd nodig, er zijn talloze manieren om een student te begeleiden bij de gegeven lessen die zijn voorbereid, uitgevoerd en geëvalueerd.

Praktijkgericht onderzoek

Het praktijkgericht onderzoek heeft in de drie domeinen een verschillend karakter. In elk domein voeren studenten praktijkgericht onderzoek uit. Bij het domein beeldende praktijk doen studenten aan opdrachtanalyses, onderzoek naar de materialen en onderzoek naar de context en bronmateriaal. In theorie der kunsten werken studenten gedurende de opleiding toe naar een individueel onderzoek. Het onderzoek in dit domein richt zich op achtergronden in kunst- en cultuuruitingen en op iconografisch, iconologisch en semiotisch gebied. In het domein onderwijsstheorie wordt gerefereerd aan theoretisch onderzoek van onderwijskundige inzichten en kunst- en cultuuruitingen. Studenten passen deze inzichten toe in de ontwikkeling van didactisch materiaal.

Het panel is positief over de opbouw in het curriculum van praktijkgerichte onderzoeksvaardigheden. De opbouw van het curriculum ziet er qua onderzoeksvaardigheden goed uit, maar het panel heeft de indruk dat de uitvoering nog niet consistent is met het beleid. Die indruk heeft het panel met name opgedaan in de eindproducten van studenten. Het formuleren van een duidelijke onderzoeksvraag en methodologische verantwoording van het onderzoek kan beter (zie standaard 3). Het panel vraagt hiervoor de aandacht van de opleiding.

Toelating

De opleiding hanteert, naast de wettelijke voorgeschreven eisen, aanvullende eisen met betrekking tot beeldend talent om toegelaten te worden tot de opleiding. Deze aanvullende eisen worden getoetst in de toelatingsprocedure. Voor de voltijd- en deeltijdvariant zijn er twee toelatingsdagdelen waarin praktische opdrachten en een motivatiegesprek plaatsvinden. Studenten nemen hun portfolio mee voor het domein beeldend en vullen een vragenlijst in voor het domein onderwijs. De verschillende begeleiders vullen een evaluatieformulier in en bepalen samen over de toelating of afwijzing van de student.

Daarnaast biedt de opleiding een oriëntatiecursus aan van veertien wekelijkse bijeenkomsten, waarin de student zijn geschiktheid voor de opleiding zelf kan onderzoeken. Het certificaat voor de oriëntatiecursus geeft toegang tot de opleiding, zonder verdere procedure.

Studenten die de verkorte deeltijdvariant of de duale variant willen volgen, worden toegelaten op basis van een persoonlijk intakegesprek. Daarnaast dienen deze studenten in het bezit te zijn van een afgeronde kunstvakopleiding. De duale studenten moeten tevens over een relevante werk- of stageplaats beschikken. Studenten geven in de gesprekken met het panel aan dat zij tevreden zijn over de toelatingsprocedure.

Het panel is positief over de zorgvuldige wijze waarop de opleiding de toelating heeft ingericht. Met name de oriëntatiecursus is een mooi instrument om geschiktheid van de student te bepalen, zowel voor de student zelf als voor de opleiding.

Begeleiding

Bij aanvang van de studie krijgt de student een studieloopbaanbegeleider toegewezen, samen met tien andere studenten. De studieloopbaanbegeleider heeft gedurende de opleiding contact met de student over studievoortgang, voorbereiding op competentie-examens, studieadvies en eventueel persoonlijke vraagstukken van de student. In principe is elke docent tevens studieloopbaanbegeleider. Voor inhoudelijke vragen kan de student terecht bij de andere docenten van de opleiding.

Uit de gesprekken met de studenten en afgestudeerden blijkt dat zij de begeleiding op de opleiding zeer waarderen. Er is ruimte voor één-op-één begeleiding en docenten zijn meer dan bereid om studenten te helpen. Ook duale en deeltijdstudenten zijn positief over de begeleiding. Zij vinden het met name positief dat zij begeleiding kunnen krijgen als zij daar behoefte aan hebben. De opleiding is erin geslaagd om een kleinschalige en veilige leeromgeving voor studenten te creëren.

Docenten

Het docententeam van de opleiding bestaat uit 31 docenten. Zij verzorgen gezamenlijk de domeinen beeldende praktijk (7,2 fte), theorie der kunsten (3,14 fte) en onderwijstheorie (3,75 fte).

Het panel heeft een overzicht met de kwalificaties van de docenten bestudeerd en stelt vast dat de docenten inhoudelijk gekwalificeerd zijn om het onderwijs te verzorgen. Het onderdeel vakdidactiek vindt het panel wat onderbelicht in de kwalificaties van de docenten en vraagt daarvoor de aandacht van de opleiding. De docenten beschikken allen over ten minste een afgeronde hbo-opleiding en de helft van de docenten heeft een relevante masteropleiding of universitaire opleiding afgerond. De docenten die nog niet over een pedagogisch-didactische aantekening beschikken (drie docenten), worden komend studiejaar bijgeschoold. De docenten houden actuele ontwikkelingen in het vakgebied bij door contacten met het werkveld en deelname aan netwerken. Daarnaast zijn de docenten beeldende praktijk allen actief als vormgever of beeldend kunstenaar. Voor alle docenten wordt deskundigheidsbevordering in de vorm van scholing georganiseerd op het gebied van toetsing, mediawijsheid, coaching en onderzoeksvaardigheden. Komend jaar staat tevens bijscholing op het gebied van coaching en studentbegeleiding op het programma.

Het panel heeft kennisgemaakt met een positief en open docententeam. Uit de gesprekken blijkt een grote passie voor het vak. Studenten geven in het gesprek met het panel aan dat zij zeer tevreden zijn met de docenten, hetgeen ook blijkt uit de resultaten van evaluaties. Docenten hebben actuele werkervaring (zowel in het onderwijs als in de kunstpraktijk) en zijn in staat duidelijke samenhang in de opleiding aan te brengen voor studenten. Docenten zijn goed bereikbaar en toegankelijk. Studenten waarderen met name de persoonlijke benadering van de docenten.

Het panel heeft waardering voor de samenstelling van het docententeam, maar heeft een duidelijke link tussen de docenten en de lectoraten van de hogeschool gemist.

Voorzieningen

De opleiding wordt aangeboden in Tilburg op de locatie van Fontys Hogescholen voor de Kunsten. Op de locatie zijn alle voorzieningen aanwezig die nodig zijn voor de opleiding, zoals het panel tijdens de rondleiding heeft vastgesteld. De opleiding beschikt over theorielokalen en verschillende werkplaatsen voor grafiek, textiel, hout en metaal. Verder zijn er werkruimtes voor klei, gips en keramiek, een fotostudio, videomontageruimtes en een schilderlokaal. Op de locatie in Tilburg worden tevens opleidingen als Dans, Theater en Muziek aangeboden. Het panel ziet voor de opleiding meer mogelijkheden om tot kennisdeling/kruisbestuiving te komen tussen deze verschillende disciplines.

Op de centrale locatie is tevens de mediatheek gevestigd. Het panel is positief over de bundeling van disciplines die in de mediatheek samenkomen. De mediatheek vormt een rijke leeromgeving voor studenten.

Naast de centrale leslocatie beschikt de opleiding over een afzonderlijk ateliergebouw aan de Rozenstraat in Tilburg. De werkplekken zijn bedoeld voor studenten in de tweede helft van het derde jaar en de afstudeerfase van de opleiding. Studenten hebben zelf toegang tot de locatie. Uit de gesprekken met studenten tijdens de bezichtiging van het beeldend eindwerk blijkt dat zij de locatie op de Rozenstraat zeer waarderen.

Tot slot wil het panel de opleiding meegeven dat zij het waardeert dat de opleiding aan de slag gaat met kritiek van studenten, zoals blijkt uit de gesprekken met het panel. Studenten hebben dat expliciet in de gesprekken benoemd.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de opleiding de opbouw van het curriculum aan de hand van CGCTS-schema's en studiegidsen voldoende inzichtelijk heeft gemaakt. De competenties zijn uitgewerkt in niveaus en gekoppeld aan prestatie-indicatoren. Het panel is positief over de literatuur en de kennisbasis van theorie der kunsten, enkele werken waren wat verouderd. Het panel heeft wel actuele artikelen aangetroffen. De literatuur voor vakdidactiek mag wat meer aandacht krijgen van de opleiding. Verder mag er meer aandacht komen voor het aanleren van toetsen en beoordelen van beeldend werk van leerlingen.

Voor alle varianten geldt dat studenten in voldoende mate in staat worden gesteld om beroepsvaardigheden aan te leren.

De opleiding mag wat het panel betreft meer aandacht schenken aan onderzoeksvaardigheden (onderzoeksvraag en verantwoording van de methode). Het panel vindt het didactisch concept in orde. Ook de persoonlijke begeleiding die de opleiding biedt, is positief beoordeeld door het panel. Het panel is positief over de docenten, er is voldoende relevante en actuele werkervaring in het team aanwezig. Het vergroten van de link tussen lectoraten, docenten en onderwijs is een punt van aandacht. De voorzieningen die de opleiding biedt zijn prima in orde.

Samenvattend is het panel van oordeel dat het programma, de docenten en de voorzieningen er samen in voldoende mate voor zorgen dat studenten studeren in een samenhangende leeromgeving en instromende studenten de mogelijkheid biedt de eindkwalificatie te behalen.

Het panel is van oordeel dat de opleiding aan de basiskwaliteit voldoet, maar dat zij gezien de kanttekeningen die het panel heeft benoemd, niet boven de basiskwaliteit uitstijgt.

Het panel komt op basis van bovenstaande voor de drie varianten van de opleiding tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Toetsbeleid

Het toetsbeleid van de opleiding is vastgelegd in *Onderwijsconcept en Toetsbeleid, 2012-2013*. De twee algemene uitgangspunten zijn: ontwikkelingsgericht toetsen en vakoverstijgend beoordelen. Het panel is positief over het toetsbeleid. Het beleid geeft duidelijk aan op welke wijze de opleiding de toetsing wil borgen, op welke wijze toetsen tot stand komen en hoe de beoordeling plaatsvindt. Het panel constateert tevens dat de uitvoering nog niet compleet conform het beleid is.

De opleiding geeft aan dat de relatie tussen de competenties, gedragsindicatoren, inhoud van het curriculum, de toetsing en de studiepunten in de CGCTS-schema's is uitgewerkt. Het panel heeft de schema's bestudeerd en het valt het panel op dat bij de toetscriteria vaak verwezen wordt naar de gedragsindicatoren. Een voorbeeld is de competentie E (Interpersoonlijk vermogen) op niveau 1, waarin de toetscriteria één-op-één aan de gedragsindicatoren gekoppeld zijn. Een gedragsindicator daarbij is: je kunt een verslag schrijven. De gedragsindicatoren zijn naar de mening van het panel bij verschillende competenties te weinig concreet om als toetscriterium te dienen. Overigens heeft het panel bij de beoordelingsformulieren voor onderwijstheorie heldere beoordelingscriteria aangetroffen.

In het toetsbeleid is opgenomen dat beoordelingscriteria onderling worden afgestemd (validiteit) en dat deze helder en eenduidig zijn omschreven (betrouwbaarheid). Het panel constateert in deze een discrepantie tussen het beschreven beleid en de uitvoering en raadt de opleiding aan om het beleid de komende jaren met prioriteit uit te voeren.

Systeem van toetsing

Gedurende de opleiding worden studenten op verschillende momenten op hun competentie-ontwikkeling getoetst. De opleiding maakt gebruik van formatieve en summatieve toetsen. Bij de formatieve toetsing is het doel om de ontwikkeling van de student vast te stellen en de student feedback te geven (diagnostisch). De summatieve toetsen zijn formeel en leiden tot toekenning van studiepunten. De studenten worden gedurende de opleiding op elk niveau (drie keer) integraal summatief getoetst door middel van een competentie-examen. Voor ieder competentie-examen levert de student het portfolio in en volgt een criteriumgericht interview. Het competentie-examen voor niveau 3 is de finale toets.

De opleiding kent drie hoofdvormen van toetsing: vakbeoordelingen binnen het domein (formatief), domeinbeoordelingen (formatief) en het competentie-examen domeinoverstijgend (summatief).

In de *vakbeoordelingen* vindt bijvoorbeeld individuele bespreking van beeldend werk van studenten plaats en bij onderwijstheorie en theorie der kunsten gaat het onder andere om tentamens, portfolio's, presentaties en projectverslagen. Het panel heeft de vakbeoordelingen van theorie der kunsten bestudeerd en vindt de toetsen van een goed niveau. Het niveau van de vragen is pittig en er is een duidelijke opbouw in moeilijkheidsgraad te zien.

Volgend op de vakbeoordelingen vinden aan het eind van elk semester *domeinbeoordelingen* plaats. Waar bij de vakbeoordelingen de individuele docent een oordeel geeft, is bij de domeinbeoordeling een commissie van docenten van een domein betrokken. Op die manier vergroot de opleiding de intersubjectiviteit in de beoordeling. Bij beeldende praktijk wordt een presentatie georganiseerd, waarin studenten hun werk presenteren. Voor theorie der kunsten geldt dat de betrokken docenten veelal de vakbeoordelingen middelen tot een domeinbeoordeling. En voor onderwijstheorie worden de vakbeoordelingen en de stagebeoordelingen in de domeinbeoordeling meegenomen. In de afstudeerfase zijn bij de domeinbeoordeling voor beeldende praktijk externe deskundigen betrokken. Pas na het voldoende afsluiten van alle drie de domeinen wordt de student toegelaten tot competentie-examen 3.

Het *competentie-examen* is een integrale toets en wordt aan het eind van elke fase afgenomen. In het competentie-examen worden de studiepunten aan competenties toegekend. In de gehele opleiding vindt drie keer een competentie-examen plaats. Het competentie-examen is domeinoverstijgend en ter voorbereiding levert de student een assessment-dossier aan. In het protocol voor het competentie-examen zijn daarvoor specifieke eisen vastgelegd. De beoordeling wordt uitgevoerd door twee assessoren en in de afstudeerfase wordt een externe assessor bij het competentie-examen betrokken.

De domeinbeoordelingen van de docenten zijn leidend in de beoordeling van het competentie-examen, alleen voor competentie B (reflectief vermogen) kan het oordeel van de twee assessoren afwijken van de domeinbeoordelingen. Het panel heeft hierdoor de indruk dat de domeinbeoordelingen minder formatief zijn dan de opleiding aangeeft en eigenlijk een summatief karakter hebben. De assessoren kunnen immers alleen de beoordeling voor competentie B aanpassen en voor de overige competenties stellen de assessoren de domeinbeoordelingen van de docenten vast. De terminologie vindt het panel daarom niet gelukkig gekozen.

Het panel vindt het positief dat een student gedurende de opleiding elk semester in elk domein door het betreffende docententeam wordt besproken. De opleiding heeft duidelijk een goed beeld van de ontwikkeling van de student.

Het panel heeft met verschillende geledingen gesproken over de wijze van toetsing. Daarbij heeft het panel inconsistenties aangetroffen. Het is onduidelijk wat de status van de vakbeoordelingen of domeinbeoordelingen is.

Zo is het voor het panel niet duidelijk geworden of een student nog kan zakken voor het competentie-examen als alle voorgaande beoordelingen voldoende zijn.

Beoordeling

De opleiding maakte gebruik van formulieren die verschillend waren per beoordeling en waarbij de docent de te beoordelen competenties zelf invulde. Inmiddels heeft de opleiding een uniform formulier ontwikkeld voor alle beoordelingen. Het formulier is gerelateerd aan de competenties van de opleiding. Het panel vindt het positief dat op de formulieren de competenties expliciet benoemd zijn en gebruikt worden bij elke beoordeling van de studenten. Daardoor is de ontwikkeling van de student nauwkeurig te volgen. Het panel heeft de relatie tussen de toetscriteria per niveau en de beoordelingsformulieren gemist. De formulieren die het panel heeft bestudeerd geven voldoende ruimte voor feedback of toelichting van de docent. Het panel constateert dat docenten verschillend gebruik maken van deze ruimte. Enkele formulieren zijn alleen met cijfers ingevuld, terwijl op andere formulieren duidelijk is aangegeven wat de kritiek van de docent is. De feedback richt zich met name op de ontwikkeling van de student. Het panel heeft daar waardering voor, maar een toelichting op het cijfer ontbreekt. Het is voor het panel daarom niet altijd helder op welke wijze een cijfer tot stand is gekomen en wat een student bijvoorbeeld had moeten doen om een hoger cijfer te halen. Het panel pleit niet voor een uitgebreide administratie in deze, maar een korte toelichting op het cijfer is wat het panel betreft nodig.

Voor studenten zijn de beoordelingscriteria duidelijk, zo blijkt uit het gesprek met het panel. Al melden zij wel dat bij beeldende praktijk de criteria vaak minder expliciet zijn. Studenten geven in het gesprek aan dat de beoordeling voor hen meestal geen verrassing is. Verder kunnen studenten altijd een toelichting op de beoordeling van de docent vragen, zo geven zij in het gesprek aan.

Examencommissie

De opleiding is vertegenwoordigd in de examencommissie van de Hogeschool voor de Kunsten. Sinds 2012 bestaat de hogeschool-examencommissie uit een beleidskamer met vier uitvoerende kamers. De voorzitters van de uitvoerende kamers zijn lid van de beleidskamer. In de uitvoerende kamers vinden de reguliere taken van een examencommissie plaats (behandelen fraude, vrijstellingen et cetera). In de beleidskamer wordt beleid gemaakt dat van toepassing is op alle kunstopleidingen. Het panel stelt vast dat de samenstelling van de examencommissie voldoende waarborg voor onafhankelijkheid biedt. In het gesprek over borging heeft de examencommissie een sterke, daadkrachtige en kwaliteitsbewuste indruk op het panel achtergelaten.

Verder is er per afstudeerrichting een toetscommissie actief die zich inhoudelijk met de kwaliteit van toetsing bezighoudt. De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de toetscommissie mogen duidelijker uitgewerkt worden, aldus het panel.

Opbouw afstudeerfase

In de afstudeerfase kiest de student voor een afstudeerprofiel met accent op één van de drie domeinen. De student begint de afstudeerfase met een afstudeerplan. In het plan schetst de student de gewenste afstudeerrichting en geeft daar een motivatie bij.

De richtlijnen voor het afstudeerplan zijn vastgelegd in de *Studiegids 2012-2013*. Elke student moet elk domein op niveau 3 behalen en kiest daarnaast een afstudeerprofiel. Voor *theorie der kunsten* hangt het van het gekozen profiel af wat er van de student verwacht wordt. Studenten die voor beeldende praktijk theorie der kunsten kiezen, moeten een werkstuk schrijven al dan niet vanuit een eigen onderzoeksvraag. Bij de keuze voor onderwijstheorie maken studenten een presentatie en een docentenhandleiding of museumgids. Voor *onderwijstheorie* maken studenten een onderzoeksverslag en een bijbehorende praktische verwerking, bijvoorbeeld in de vorm van een lessenreeks. Studenten kiezen zelf voor het onderwerp. Daarnaast kiezen studenten uit een korte stage, een LIO-lintstage of een LIO-blokstage. Het jaar wordt afgesloten met een eindexpositie van *beeldend werk* en een competentie-examen op niveau 3.

Panelbeoordeling eindniveau

Het panel is voor de beoordeling van het eindniveau als volgt te werk gegaan: Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek de afstudeerdossiers van vier studenten bestudeerd (twee voltijd, een deeltijd en een duaal). Deze vier studenten zijn door de opleiding geselecteerd. Vervolgens heeft het panel een selectie gemaakt uit een overzicht van afgestudeerden van de afgelopen twee jaar (dertien voltijd, drie deeltijd en drie duaal). Bij de selectie heeft het panel rekening gehouden met een range in beoordeling van 6 tot 10. Deze selectie heeft het panel deels voorafgaand en deels tijdens het visitatiebezoek bestudeerd. Daarnaast heeft het panel tijdens de visitatie een bezoek gebracht aan de expositie van het beeldend werk van studenten. Bij deze expositie heeft het panel toelichting van studenten op het beeldend werk gekregen.

De afstudeerdossiers bestaan uit een product voor elk domein (beeldende praktijk, onderwijstheorie en theorie der kunsten).

De verkorte deeltijdvariant resulteert in een afstudeeronderzoek, zowel voor onderwijstheorie als voor theorie der kunsten in een afrondende stage. De duale variant resulteert in een afstudeeronderzoek en een product gerelateerd aan de stage, zowel voor onderwijstheorie als voor theorie der kunsten.

Uit de beoordeling van het eindwerk heeft het panel verschillende algemene observaties gedaan. Daarin is geen onderscheid tussen de varianten geconstateerd.

Het panel is positief over de kwaliteit van het beeldend werk. Het beeldend werk is goed op niveau en het is te zien dat er in de opleiding veel aandacht is voor de ontwikkeling van het beeldend proces bij studenten. Uit de diversiteit van het examenwerk blijkt een bewustzijn bij de studenten van dat wat er in de huidige kunstwereld speelt. De studenten laten met hun werk een onderzoekende houding zien. De werken zijn in hoge mate eigen aan de persoon en er is een grote mate van diversiteit in uitdrukkingswijzen en materiaaltoepassingen.

Het panel heeft de praktijkgerichte onderzoeksverslagen voor onderwijstheorie en theorie der kunsten bestudeerd en is positief over de bronnen die studenten gebruiken. Met name de hoeveelheid bronnen en de verwijzing in de tekst naar de bronnen vindt het panel een positief punt. Het panel plaatst kanttekeningen bij de kwaliteit van de onderzoeksvraag en de verantwoording van het type onderzoek. In de verslagen wordt daar summier aandacht aan besteed. Over het algemeen vindt het panel de onderwerpen beroepsrelevant.

Het panel vindt de beoordelingen van de onderzoeksproducten (onderwijstheorie en theorie der kunsten) door de opleiding aan de hoge kant.

De combinatie van de producten van de drie domeinen (praktijkgerichte onderzoeksverslagen en het beeldend werk), maakt dat het panel overtuigd is van het bachelorniveau van studenten. Zoals gezegd vindt het panel het beeldend werk van goed niveau, daartegenover staan onderzoeksverslagen die van matige tot voldoende kwaliteit zijn. Het panel vraagt de aandacht van de opleiding voor de onderzoeksvaardigheden van studenten, met name op het gebied van het formuleren van een onderzoeksvraag en het verantwoorden van de onderzoeksmethode.

Afgestudeerden

Uit het gesprek met afgestudeerden en vertegenwoordigers van het werkveld, blijkt dat studenten na de opleiding prima aan de slag kunnen als beginnend beroepsbeoefenaar. Hetzelfde blijkt uit evaluatieresultaten van het startbekwaamhedenonderzoek in 2012. Vertegenwoordigers van het werkveld zijn positief over de afgestudeerden van de opleiding. Zij geven aan dat afgestudeerden ambitieus en zelfredzaam zijn, zij weten wat ze willen en beschikken over een onderzoekende houding.

Overwegingen en conclusie

De examineringstructuur was voor het panel moeilijk te doorgronden. Met name de definities van formatieve en summatieve toetsing en de uitvoering die de opleiding daaraan geeft, heeft verwarring bij het panel gebracht.

Het panel is positief over het beschreven toetsbeleid en de omschreven borgingsmechanismen, maar stelt vast dat het beleid nog niet als zodanig wordt uitgevoerd. Het panel raadt het opleidingsmanagement aan om de vigerende opvatting over de competentie-examens in relatie tot de domeinbeoordelingen te bespreken met docenten en assessoren. En vervolgens de toetsing en examinering daarmee in overeenstemming te brengen.

Het panel is positief over de kwaliteit van de beeldende producten en de inhoudelijke toetsing. Daarnaast levert de opleiding studenten af die prima aan de slag kunnen als beginnend beroepsbeoefenaar. Het panel heeft kanttekeningen geplaatst bij de kwaliteit van de onderzoeksvraag en de methodische verantwoording in de producten voor theorie der kunsten en onderwijstheorie. Het panel is er door de combinatie van de drie eindproducten van overtuigd dat studenten het bachelorniveau behalen. Het panel beschouwt de inconsistenties in de procedures als een onderdeel waar de opleiding nog een stap te zetten heeft. Het panel heeft de kwaliteit van de producten en toetsen in haar oordeel zwaarder laten wegen dan de procedures.

Het panel is van oordeel dat de opleiding aan de basiskwaliteit voldoet, maar nog werk te verzetten heeft ten aanzien van onderzoeksvaardigheden van studenten en de uitvoering in overeenstemming brengen met het beleid.

Het panel komt derhalve op basis van bovenstaande overwegingen voor de drie varianten tot het oordeel **voldoende**.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel Voltijd	Oordeel Deeltijd	Oordeel Duaal
1 Beoogde eindkwalificaties	Voldoende	Voldoende	Voldoende
2 Onderwijsleeromgeving	Voldoende	Voldoende	Voldoende
3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende	Voldoende	Voldoende

Overwegingen en conclusie

De standaarden 1 (beoogde eindkwalificaties), 2 (onderwijsleeromgeving) en 3 (toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties) zijn met 'voldoende' beoordeeld. Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding

Docent Beeldende Kunst en Vormgeving van Fontys Hogescholen voor de drie varianten als **voldoende**.

4 Aanbevelingen

Het panel raadt de opleiding aan de komende periode aandacht te besteden aan:

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

- De invoering van het nieuwe landelijke profiel (KVDO), de expliciete dekking van de indicatoren en de kennisbasis;
- Duidelijke nationale en eventueel internationale profilering;
- Formaliseren van de rol en werkwijze van de werkveldadviescommissie.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

- De literatuur ten aanzien van vakdidactiek;
- Het aan studenten aanleren van toetsen en beoordelen van beeldend werk van leerlingen;
- Het vergroten van kruisbestuiving tussen de drie domeinen;
- Een meer concrete invulling van de stagewerkplannen door studenten;
- Het door een docent onderwijsstheorie (zowel op pedagogisch als op vakdidactisch gebied) laten oordelen over de onderwijspraktijk van de student;
- Het vergroten van de link tussen lectoraten, docenten en het onderwijs.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

- De mate van concreetheid van de toetscriteria en de relatie met beoordelingsformulieren;
- Het in lijn brengen van het beschreven toetsbeleid en de uitvoering daarvan met name ten aanzien van de status van verschillende beoordelingen;
- Een toelichting op het cijfer bij beoordelingen;
- De onderzoeksvaardigheden van studenten, met name op het gebied van het formuleren van een onderzoeksvraag en het verantwoorden van de onderzoeksmethode.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

competentie A1

CREËREND VERMOGEN 1

De student kan zelfstandig een beeldend proces op gang brengen, dit proces kwalitatief onderhouden en afronden

competentie A2

CREËREND VERMOGEN 2

De student creëert beelden in uiteenlopende disciplines en drukt de eigen beeldende visie uit met adequate middelen

competentie A3

CREËREND VERMOGEN 3

De student ontwikkelt eigen onderzoeksvragen op het gebied van de theorie van de kunsten

competentie B

VERMOGEN tot REFLECTIE en ONTWIKKELING

De student kan het eigen beeldend handelen, het kunsttheoretisch handelen, en het pedagogisch en didactisch handelen beoordelen, in onderling verband hanteren, en zo nodig verbeteren

competentie C

PEDAGOGISCH VERMOGEN

De student zet pedagogische kennis en ervaringen in, met als doel een zingevend en veilig klimaat te creëren

competentie D

DIDACTISCH VERMOGEN

De student zet didactische en vakinhoudelijke kennis, vaardigheden en ervaringen op een methodische wijze in bij educatieve activiteiten, met als doel het beeldend vermogen van leerling of cursist te ontwikkelen

competentie E

INTERPERSOONLIJK VERMOGEN

De student functioneert open en oprecht in een sociaal verband, en communiceert daarbij effectief

competentie F

VERMOGEN tot SAMENWERKING

De student is in staat een zelfstandige bijdrage te leveren aan een gezamenlijk proces of produkt, educatief en/of beeldend

competentie G

OMGEVINGSGERICHTHEID

De student kan relevante omgevingsfactoren in de samenleving signaleren en deze integreren in zijn studie of onderzoek

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

§ 4 Schematisch overzicht curriculum voltijd [lees van onder naar boven]

competentie-examen niveau 3		
afstudeerfase / periode 4.1 t/m 4.4 > individueel afstudeerplan, gebaseerd op persoonlijke keuzes in de verhouding tussen de drie domeinen van de opleiding: beeldende praktijk, theorie der kunsten, onderwijstheorie incl. stage		
competentie-examen niveau 2	minorstudie	kunst algemeen
hoofdfase / periode 3.4 > de drie studiedomeinen staan alle in het teken van het aandachtsgebied: beroepsperspectief	> lintmodel: heel jaar een dag in de week > blokmodel: een semester aaneengesloten, bijvoorbeeld buitenlandminor	> keuze uit zes modules, aangeboden in carrousselvorm > tenminste drie modules zijn verplicht
hoofdfase / periode 3.3 > stage		
hoofdfase / periode 3.1 en 3.2 > beeldende praktijk: keuze van tenminste twee onderzoeksgebieden > theorie der kunsten > onderwijstheorie		
hoofdfase / periode 2.4 > beeldende praktijk: keuze van tenminste drie onderzoeksgebieden > theorie der kunsten > onderwijstheorie		
hoofdfase / periode 2.3 > stage		
hoofdfase / periode 2.1 en 2.2 > beeldende praktijk: keuze van tenminste drie onderzoeksgebieden > theorie der kunsten > onderwijstheorie		
competentie-examen niveau 1		
propedeuse / periode 1.3 en 1.4 > beeldende praktijk in 2d, 3d en 4d > theorie der kunsten > onderwijstheorie en beroepsoriëntatie, waaronder korte stage		
propedeuse / periode 1.1 en 1.2 > beeldende praktijk in 2d, 3d en 4d > theorie der kunsten > onderwijstheorie		
toelatingsdag of oriëntatiecursus > nulmeting competenties (voor oriëntatiecursus: zie aparte folder)		

voor overzicht deeltijd:
[zie volgende pagina](#)

Schematisch overzicht curriculum **deeltijd** [lees van onder naar boven]

deeltijd	verkorte deeltijd	duaal
competentie-examen niveau 3 afstudeerfase / periode 4.1 t/m 4.4 > zie studie voltijd, vorige pagina	competentie-examen niveau 3 afstudeerfase / periode 4.1 t/m 4.4 > individueel afstudeerplan vanuit de domeinen theorie der kunsten en onderwijstheorie, en stage	competentie-examen niveau 3 afstudeerfase / periode 4.4 > Individueel afstudeerplan betreffende theorie der kunsten en onderwijstheorie
competentie-examen niveau 2 hoofdfase / periode 3.4 > beeldende praktijk: keuze van een uit drie modules > theorie der kunsten > onderwijstheorie	competentie-examen niveau 2 hoofdfase / periode 3.4 > theorie der kunsten > onderwijstheorie	afstudeerfase / periode 4.1 t/m 4.3 > theorie der kunsten > onderwijstheorie
hoofdfase / periode 3.1 t/m 3.4 > stage: moment zelf te bepalen	hoofdfase / periode 3.1 t/m 3.4 > stage: moment zelf te bepalen	
hoofdfase / periode 3.1 en 3.2 > beeldende praktijk > theorie der kunsten > onderwijstheorie	hoofdfase / periode 3.1 en 3.2 > theorie der kunsten > onderwijstheorie	
hoofdfase / periode 2.4 > beeldende praktijk: keuze van twee uit drie modules > theorie der kunsten > onderwijstheorie		
hoofdfase / periode 2.1 t/m 2.4 > stage: moment zelf te bepalen		
hoofdfase / periode 2.1 en 2.2 > beeldende praktijk: keuze van twee uit drie modules > theorie der kunsten > onderwijstheorie		
competentie-examen niveau 1 propedeuse / periode 1.3 en 1.4 > beeldende praktijk in 2d, 3d en 4d > theorie der kunsten > stage		
propedeuse / periode 1.1 en 1.2 > beeldende praktijk in 2d, 3d en 4d > theorie der kunsten > onderwijstheorie		
toelatingsdag of oriëntatiecursus > nulmeting competenties (voor oriëntatiecursus: zie aparte folder)	toelating: > afgeronde opleiding beeldende praktijk op HBO-niveau	toelating: > afgeronde opleiding beeldende praktijk op HBO-niveau & werkzaam in het onderwijs

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

Mevrouw drs. M.M.O. Benjaminsen, voorzitter

Mevrouw Benjaminsen is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van beeldende vorming, cultuureducatie en fotografie. Mevrouw Benjaminsen is docent Beeldende Vorming en Cultuureducatie aan Hogeschool Utrecht, is voorzitter van Stichting Beeldend Onderwijs en doet freelance opdrachten op het gebied van fotografie en audiovisuele producties. Vanuit haar functie bij Hogeschool Utrecht heeft zij de minor Kunst- en Cultuureducatie opgezet en heeft zij kunstprojecten ontwikkeld, waarbij scholen betrokken worden. Als voorzitter van de Stichting Beeldend Onderwijs heeft zij 'Laat maar zien' ontwikkeld, een methode voor beeldende vorming en cultuureducatie. Tevens levert mevrouw Benjaminsen bijdragen aan congressen. Voor deze visitatie heeft mevrouw Benjaminsen onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 1992 – 1998 Culturele antropologie - Vrije Universiteit Amsterdam
- 1987 – 1992 Docent Textiele Werkvormen 1e graads, extra specialisatie fotografie - Academie voor Beeldende Vorming te Tilburg
- 1989 – 1990 Bergsportinstructrice - Nederlandse Klim- en Bergsportvereniging (NBKV)
- 1984 – 1987 HAVO - Bisschop Bekkerscollege te Eindhoven

Werkervaring:

- 2005 – heden Voorzitter - Stichting Beeldend Onderwijs
- 2003 – heden Docent beeldende vorming en cultuureducatie - Hogeschool Utrecht
- 1994 – heden Freelance opdrachten fotografie en audiovisuele producties – onder andere voor Noordhoff Uitgevers, Tropenmuseum, Shell en Universiteit Leiden
- 1999 – 2003 Docent visuele antropologie - Universiteit van Leiden
- 1992 – 2003 Ontwikkelen en leiden van klimcursussen en Vreemde Voettochten - NKBV
- 1996 – 1997 Audiovisueel medewerker - Koninklijk Instituut voor de Tropen

De heer A. Zwamborn

De heer Zwamborn is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van beeldende kunst en vormgeving. De heer Zwamborn is studieleider en docent aan de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving aan de NHL Hogeschool te Leeuwarden, waar hij verantwoordelijk was voor de kwaliteitszorg van de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving. Sinds 2007 heeft de heer Zwamborn jaarlijks overleg met de afdeling Plastische Opvoeding van de Hogeschool/Universiteit Brussel. Voor deze visitatie heeft de heer Zwamborn onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 1998 – 1999 CITO cursussen m.b.t. toetsing en examenconstructie
- 1987 Bevoegdheid tot het geven van het vak etaleren
- 1982 – 1984 Vlakke vormgeving 1^e graads - Academie voor Beeldende Vorming te Amersfoort
- 1981 Tekenen en handvaardigheid 2^e graads - Ubbo Emmius lerarenopleiding
- 1976 Akte tekenen lager onderwijs
- 1974 Atheneum-B

Werkervaring:

- 2006 – heden Studieleader en docent opleiding Docent Beeldende Kunst & Vormgeving - NHL Hogeschool Leeuwarden
- 1985 – 2006 Docent, decaan, ontwikkelaar en hoofd examenbureau Handel en Administratie - ROC Friesland College
- 1981 – 1987 Docent beeldende vakken havo en vwo - Twee middelbare scholen
- 1981 – 1982 Docent beeldende vakken - Lager- en individueel landbouwonderwijs

Mevrouw drs. J. Gijsen

Mevrouw Gijsen is ingezet vanwege haar onderwijsdeskundigheid op het gebied van beeldende kunst en vormgeving. Mevrouw Gijsen is werkzaam als docent Kunstgeschiedenis en Kunstbeschouwen, master Docent Beeldende Kunst en Vormgeving en autonoom; alsmede als interim studieleader van de master Kunsteducatie aan Willem de Kooning Academie. Voor deze visitatie heeft mevrouw Gijsen onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 1995 – 1997 Facultatief Culturele studies Cultuurbeleid
- 1994 – 1998 Kunstgeschiedenis - VU Amsterdam
- 1990 – 1994 1e graads docentenopleiding Ruimtelijke Vormgeving Handvaardigheid - Hogeschool voor de Kunsten Arnhem

Werkervaring:

- 2004 – 2012 Docent Kunstgeschiedenis en Kunstbeschouwen (voltijd en deeltijd) en master Docent Beeldende Kunst en Vormgeving en Autonoom; lid curriculumcommissie, lid examencommissie, betrokken bij ontwikkeling honourstraject, honours assessor en interim studieleader master Kunsteducatie - Willem de Kooning Academie Rotterdam
- 2003 – 2004 Educatief medewerker Stichting Leve de Bouwput en curator tentoonstelling "onderbrekingen"- Rijksmuseum Kroller Muller
- 2002 – 2003 Curator - Nederlands Instituut voor Mediakunst
- 2001 – 2002 Tentoonstellingscoördinator - Sonsbeek 2001
- 1998 – 2011 Tentoonstellingscoördinator van onder andere 'Over the Edges', Watou en 'de Opening' - Stedelijk Museum voor Actuele Kunst

De heer E.N.M. Gorissen

De heer Gorissen is ingezet als studentlid. Hij volgt de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving aan Hogeschool Zuyd. De heer Gorissen is vice voorzitter en student bestuurslid van de Centrale Medezeggenschapsraad van Hogeschool Zuyd. Hij was lid van de opleidingscommissie en student vertegenwoordiger van zijn opleiding. De heer Gorissen is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is hij aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 2010 – heden Docent Beeldende Kunst en Vormgeving - Kunst Academie Maastricht
- 2006 – 2010 Sociaal Pedagogisch Werker - Leeuwenborgh Maastricht

2003 – 2006 VMBO-tl - OrthoPedagogisch Didactisch Centrum St. Michael
 2000 – 2003 VMBO-tl - Trichter College

Werkervaring:

2010 MIK kinderopvang

Overig:

2013 – heden Vice voorzitter - Limburgse Studenten Unie
 2012 – heden Vice voorzitter - Centrale Medezeggenschapsraad Hogeschool Zuyd
 2011 – heden Student bestuurslid - Centrale Medezeggenschapsraad Hogeschool Zuyd
 2010 – 2011 Student vertegenwoordiger - Academie Beeldende Kunsten Maastricht
 2010 – 2011 Lid opleidingscommissie - Academie Beeldende Kunsten Maastricht
 2010 Voorzitter commissie kwaliteitsverbreding - Leeuwenborgh

Mevrouw ing. I.J.M. de Jong

Mevrouw De Jong is ingezet als NQA-auditor. Zij is sinds 2005 werkzaam als auditor en adviseur bij NQA. Zij is ervaren in het uitvoeren van visitatie- en adviestrajecten in het hoger onderwijs. Daarnaast is zij betrokken bij interne projecten van NQA, zoals de standaardisering van interne bedrijfsprocessen, de bijbehorende logistieke processen en digitalisering. Mevrouw De Jong adviseert daarnaast bij het opstellen en implementeren van een integraal kwaliteitszorgsysteem. En zij heeft een auditsysteem voor een scholingsfonds ingericht. Ook is zij verantwoordelijk voor de panelsamenstelling voor visitaties. Sinds 2010 is accountmanagement onderdeel van haar takenpakket. Vanuit haar opleiding en ervaring heeft mevrouw De Jong kennis van organisatorische, didactische en onderwijskundige processen. Mevrouw De Jong heeft deelgenomen aan de NQA-auditortraining Hoger Onderwijs. In 2010 heeft zij deelgenomen aan de NVAO-training en is zij gecertificeerd secretaris.

Opleiding

2012 – 2013 Post-hbo leergang Bedrijfskunde verkort bij Avans+
 2000 – 2004 Educatie- en Kennismanagement in de Groene Sector aan de Stoas Hogeschool te Den Bosch.

Werkervaring

2005 – heden Netherlands Quality Agency, auditor/adviseur.
 2004 – 2005 Essent, dossieranalist, afdeling debiteuren en incasso.
 Sogeti Nederland B.V., administratief medewerker, afdeling offerteafhandeling.
 2003 – 2004 Afstudeerstages:
 Onderzoek naar de adviesbehoefte van stagebieders binnen de bloemenbranche.
 Uitkomsten in een onderzoeksrapport gepresenteerd aan Aequor.
 Nieuwe structuur aangebracht in avondopleiding voor Dutch Flower Arranger en de daarbijbehorende docenten- en studentenhandleidingen geschreven.
 2000 – 2004 Diverse stages in het Middelbaar Beroepsonderwijs als docent en lesstofontwikkelaar.

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Dag 1 : donderdag 27 juni 2013

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
12.30 - 13.30 uur	Lunch en kennismaking	Panel
13.30 - 16.00 uur	Materiaalbestudering: - Studiemateriaal - Studentmateriaal - Alle door NQA geselecteerde studentdossiers	Panel
16.00-16.30 uur	Rondleiding & Spreekuur ¹	Panel splitst zich op
16.30-17.30 uur	Paneloverleg	Panel
17.30-19.00 uur	Diner in hotel	Panel
19.00-21.00 uur	Bezoek expositie afgestudeerden 2013	Panel (van 19-20 uur samen met studenten en van 20-21 uur alleen panel)
	Studenten aanwezig zijn: Ingrid de Rond: afgestudeerd 2012-13 / student voltijd Evelien Vreeling: afgestudeerd 2011-12 / student voltijd Robert de Vaan: afgestudeerd 2011-12 / student deeltijd Nico Thöne: afgestudeerd 2011-12 / student dual Nathaly Heijne: afgestudeerd 2012-13 / student voltijd Maaïke Jütten: afgestudeerd 2012-13 / student deeltijd	

¹ Er hebben zich geen studenten of medewerkers van de opleiding gemeld in het spreekuur.

Dag 2: vrijdag 28 juni 2013

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers (maximaal 6 à 8)
08.30 - 09.15 uur	Blok Inhoud I: afstuderen	Docenten + externe begeleiders/beoordelaars (werkveldvertegenwoordigers) van de 4 door de opleiding geselecteerde afstudeerproducten
	Panel: relevant voor de afstudeerfase Simone Rijs: docent TDK / Voltijd, (verkort) deeltijd, dual / kernteam afstudeerfase Judith Boessen: docent OT / (verkort) deeltijd, dual Wil Rovers: docent PR / Voltijd, deeltijd Geert van Coenen: docent OT / Voltijd, dual Dorianne Vervoort: docent OT / Voltijd, dual Ton van der Vleuten: docent PR / coördinator afstudeerfase / Voltijd, deeltijd Annemarieke Scheepers: stagebegeleider / docent kunst- en cultuur coördinator Nieuwste School Tilburg Hester Pilz: externe beoordelaar / beeldend kunstenaar Marian Bakens : externe beoordelaar / docent middelbaar onderwijs Lex van Lith: gecommiteerde praktijkexamens / beeldend kunstenaar	
09.30 - 10.15 uur	Blok Inhoud II: afstudeerfase	Studenten afstudeerfase en alumni (afgestudeerd max. 2 jaar), zo mogelijk van de vier door de opleiding geselecteerde afstudeerproducten
	Panel: Ingrid de Rond: 2012-13 / Havo Evelien Vreeling: 2011-12 / Havo Robert de Vaan: 2011-12 / Havo-MBO-HBO Nico Thöne: 2011-12 / HBO Nathaly Heijne: 2012-13 / Havo- Pabo- propedeuse Social Studies Maaïke Jütten: 2012-13 / HBO (docent frans)	
10.30 - 11.15 uur	Blok Inhoud III: propedeuse en hoofdfase	Studenten propedeuse en hoofdfase
	Panel: Iris de Vries: voltijd1 / Havo Els Delfgouw: deeltijd1 / MBO Annemarie Leenen: voltijd 2 / MBO Davey Schoute: voltijd 2 / HBO (international business school) Petra van Cauteren: deeltijd 2 / Havo Robin Gerris: voltijd 3 / MBO Kirsten van der Stelt: voltijd 3 / Havo Milou Sars: deeltijd 3 / Universiteit (spaans)	
11.30 - 12.15 uur	Gesprek met docenten	Vertegenwoordiging docententeam: spreiding naar studiejaar, vakgebieden, speciale taken (zoals begeleiding, lectoraat)
	Panel:	

	Alle docenten zijn ook studieloopbaanbegeleider (behalve Henk Duijn) Christianne Niesten: docent TDK studiejaar voltijd 1,3,4, deeltijd 4 ,duaal 4 / Coördinator propedeuse / redactie Cahier / begeleiding interdisciplinaire week FHK Dorianne Vervoort: docent OT studiejaar voltijd, dual / Coördinator hoofdfase Ton van der Vleuten: docent PR studiejaar voltijd 1,4, deeltijd 2,4 / Coördinator afstudeerfase / begeleiding interdisciplinaire week FHK Judith Boessen: docent OT / studiejaar voltijd 1,2, deeltijd 1,2,3,4 dual 4 / kernteam propedeuse Renee Lievens: docent OT / studiejaar voltijd 3 en 4 / kernteam hoofdfase Peter Sniekers: docent TDK / studiejaar voltijd 3 , deeltijd 1 / kernteam hoofdfase Wil Rovers: docent PR / studiejaar voltijd 2,3,4, deeltijd 1,4 Henk Duijn: docent PR / studiejaar voltijd 1, 2 Alan Boom: docent PR / studiejaar voltijd 1 en 4 / kernteam propedeuse	
12.15 - 13.15 uur	Lunchpauze + overleg / extra bestuderen materiaal	Panel
13.15 - 14.00 uur	1 ^e gesprek met opleidingsmanagement	Opleidingsmanagement
	Panel: Rien van de Vleuten: algemeen directeur FHK Jos van Hest: sectorleider Beeldend Heddy van Asten: studieleider ABV	
14.15 - 15.00 uur	Blok Borging	Examencie, toetscie, opleidingscie, curriculumcie, et cetera
	Panel: Nicoline Lambers: voorzitter uitvoerende kamer Beeldend- Examencie Anton Neggers; voorzitter beleidskamer Examencie FHK Christianne Niesten: lid uitvoerende kamer Beeldend-Examencie Dorianne Vervoort: lid Toetscommissie Nicky Cloots: student voorzitter Opleidingscommissie / voltijd 3 / Havo Alan Boom: docent lid Opleidingscommissie Henk Duijn: IMR Loes Jansen: lid Werkveldcommissie / extern deskundige / hoofd publieksbemiddeling van Abbemuseum	
15.00 - 16.45 uur	Beoordelingsoverleg Panel	Panel
16.45 - 17.30 uur	2 ^e gesprek opleidingsmanagement, inclusief afronding	Opleidingsmanagement, mogelijk aangevuld met enkele 'kerndocenten'
	Panel: Rien van de Vleuten: algemeen directeur FHK Jos van Hest: sectorleider Beeldend Heddy van Asten: studieleider ABV	

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

• Verplichte bijlagen •

- 01 Studiegids 2012-2013, Opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, inclusief:
 - beknopt overzicht curriculum en programmabeschrijvingen
 - perioden- en toetsoverzicht
 - beoordelingsprotocollen
 - stagevoorschriften
 - literatuurlijsten
 - programma Kunst Algemeen [CKV2]
- 01^a Onderwijsvisie ABV
- 02 Onderwijs- en Examenreglement [OER] 2012-2013
- 03 Competentiegids 'Overall Ramen'
- 04 C.G.C.T.S.schema's [Competenties, Gedragsindicatoren, Curriculum, Toetsing, Studiepunten]
- 05 Opleidingsprofiel docent beeldende kunst en vormgeving [KVDO, 2004]
- 06 CV's personeel / opleidingsniveau en analyse professionaliteit
- 07 Overzicht contacten met het werkveld, vakgenoten en internationale contacten
- 08 Overzichtslijst afstudeerwerkstukken cohort 2012 en 2013
- 09 Rapport instellingstoets Fontys, 2013

00 met dit rapport meegestuurd

00 ter inzage tijdens de visitatie

• Aanvullende documenten •

- 10 Onderwijsconcept en toetsbeleid ABV
- 11^a Uitkomsten NSE 2012
- 11^b SBO alumni 2012
- 11^c Studententevredenheidsonderzoeken propedeuse
- 12^a Zelfevaluatie-rapport 2007
- 12^b Rapportage NQA 2007
- 13^a Peer review 2012
- 13^b Evaluaties externe deskundigen
- 14^a ABV personeelsbeleidsplan 2007-2012
- 14^b FHK personeelbeleidsplan 2009-2012 en concept 2013-2017
- 14^c Scholingsplan FHK 2012-2015
- 15^a Namenlijst FHK-organisatie
- 15^b Namenlijst ABV-organisatie
- 16 Documenten werkwijze en verslaggeving examencommissie FHK
- 17^a Representatieve set van toetsen, inclusief protocollen
- 17^b Beoordelingsformulier intake-assessment
- 18 Beschrijving van curriculum en opdrachten
- 19 Verslaggeving klankbordgroep 'Onderwijstransformatie ABV'
- 20 Discussienota's:
 - 'Een curriculum in onderzoek' en 'Draden van Ariadne'
- 21 Evaluatie pilot 'afstuderen nieuwe stijl' 2012
- 22 'Minder en meer', profielschets FHK, 2011
- 23 Kaderdocumenten m.b.t. internationalisering
- 24 Competentieformulier Erasmus uitwisselingsstudenten
- 25 Voorbeeld verantwoording zelf samengestelde minor
- 26 Brochure aanbod minoren FHK
- 27^a Brochure opleiding DBKV
- 27^b Brochure oriëntatiecursus ABV
- 28 Alumnibeleid ABV
- 29 Fontys studentennota: visie en ambitie
- 30^a Aanbod ABV:
 - oriëntatiemodules voor scholen voor voortgezet onderwijs
- 30^b Topmodule opleiding St.Lucas
- 31 Project Mediacultuur
- 32 Project Xpect Primair
- 33 Programmaboekje CKV-week derdejaars FHK
- 34 Programmaboekje derdejaars project 'Beroepsperspectief'
- 35 Programma werkveldontmoetingen propedeuse en tweedejaars
- 36 'Nabeeld', afstudeercatalogus 2012
- 37 Uitgave ABV-cahier
- 38 Uitgave scriptieprijs ABV
- 39 Projectuitgaven 'De Buren' en 'Making the City'
- 40 Catalogus tentoonstelling 'Oneindige mogelijkheden'
- 41 Uitgave 'Autonomie als waarde'
- 42 Overzicht scriptieonderwerpen tdk
- 43 Kunstpodium T, programma seizoen 2012-2013 & publicaties
- 44^a FHK nieuwsbrief 2013 / omschrijving pleisterplaats
- 44^b ABV nieuwsbrief [voorbeeld]
- 45 Voorbeelden vrijstellingdossiers
- 46 Vergelijking vergelijkbare opleidingen
- 47 Stagebegeleiding op locatie
- 48 Beroepsvaardigheden
- Studiemateriaal Onderwijstheorie
- Studiemateriaal Theorie der Kunsten

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen.

Selectie opleiding:

- 2160323 (deeltijd)
- 230811 (voltijd)
- 2121555 (voltijd)
- 2183012 (duaal)

Selectie panel:

	studentnummer
Voltijd	2094389
Voltijd	2109977
Voltijd	2115827
Voltijd	2136059
Voltijd	2137771
Voltijd	2130226
Deeltijd	2163810
Duaal	2192702
Voltijd	2131018
Voltijd	2114468
Deeltijd	2099291
Voltijd	2060148
Voltijd	2149836
Voltijd	2148132
Voltijd	2142792
Voltijd	2149238
Deeltijd	2034148
Duaal	2205195
Duaal	2197826

Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Docent Beeldende Kunst en Vormgeving

Instelling: Fontys Hogescholen

Visitatiedatum: 27 en 28 juni 2013

Ondergetekende: *Heddy van Asten*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *Studieleider*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

Heddy van Asten

Datum:

06-06-2013